

PARTIJ VOOR DE DIEREN

DEN HAAG

NATUURLIJK

Inleiding

Den Haag is voor iedereen. En iedereen heeft het recht om te wonen. Om door de natuur te wandelen en schone lucht in te ademen. Om jezelf te kunnen zijn. Niet alleen mensen, maar ook dieren. De Partij voor de Dieren durft belangrijke keuzes te maken. En dat is hard nodig!

Wij willen klimaatverandering tegengaan, dieren rechten geven en de natuur weer laten groeien en bloeien. We willen dat iedereen een goed en rechtvaardig leven kan hebben. De Partij voor de Dieren zet alles op alles voor een beter leven voor mens en dier.

De afgelopen twee jaar hebben we voor het eerst de stad bestuurd. En dat is niet zonder resultaat gebleven. We hebben flink geïnvesteerd in veilige hondenlosloopgebieden en in de wildopvang. In de meeste versteende wijken zijn honderden bomen geplant en zijn er vele voetbalvelden aan nieuwe groene ruimte bijgekomen.

Ook hebben we, ondanks tegenwind, bij de Daal en Bergselaan, bij de oude ADS-velden (Loosduinen) en op de Vlietweide geïnvesteerd in de natuur. Met de uitbreiding van de zero-emissiezone lieten we zien dat we echt staan voor schone lucht. En met het invoeren van het fossiele reclameverbod, als eerste stad ter wereld, schreven we geschiedenis. Dat nieuws ging de hele wereld over.

Er is echter nog veel werk aan de winkel. Met een sterke, nieuwe lijst vol bevlogen kandidaten blijven we natuurlijk de komende vier jaar strijden voor een diervriendelijker, groener en duurzamer Den Haag.

Robert Barker
Lijsttrekker Partij voor de Dieren Den Haag

1

EEN LEEFBARE AARDE

Klimaat, biodiversiteit en energie

We leven op een prachtige planeet die ons alles biedt wat we nodig hebben. Toch maken vervuiling, het verdwijnen van natuur en het gebruik van gif de Aarde steeds onleefbaarder voor mens én dier. We staan voor een klimaat- en natuurcrisis die we nú moeten stoppen.

En dat kan! In Den Haag werken we samen met inwoners, organisaties en ondernemers aan meer natuur, gezonde lucht, schoon water en veilige, schone wijken.

De grootste vervuilers laten we meer betalen, terwijl we mensen met een lager inkomen helpen om duurzamere keuzes te maken. Energiebesparing staat daarbij voorop, aangevuld met manieren om energie duurzaam op te wekken.

Zo bouwen we samen aan een groene, eerlijke en sociale toekomst, voor álle inwoners van Den Haag!

- Er komt een ambitieus klimaatplan met een stevig budget. We stellen heldere doelen, meten de voortgang en grijpen direct in als het achterblijft. Geen loze beloften meer.
- Weg met de kettingzaag! We planten bomen en verbinden natuurgebieden.
- We winnen terrein voor de natuur. Dankzij de Partij voor de Dieren is de Vlietweide een nieuw natuurgebied van 13 voetbalvelden. Ook bij Wapendal en Westduinpark komt extra natuur. We blijven vergroenen!
- Warmte zonder verspilling. De meeste CO₂-uitstoot in Den Haag komt van slecht geïsoleerde gebouwen. Daarom isoleren en verduurzamen we elk gebouw, vooral in de wijken die kampen met energiearmoede.
- Groene daken, schone energie. Den Haag ligt vol onbenut dakoppervlak. Hoe groener, hoe beter!
- Geen fossiele restwarmte meer. Warmtenetten mogen niet draaien op de fossiele industrie. Den Haag investeert alleen in echt duurzame bronnen.
- Energie in publieke handen. Den Haag wordt mede-eigenaar van een duurzaam warmtebedrijf, zodat warmte schoon, duurzaam en betaalbaar wordt.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld en verkleint haar ecologische voetafdruk jaarlijks. Minder verspilling, meer hergebruik en meer plantaardig eten.
- Plantaardig wordt de norm. In het stadhuis en bij stadsdeelkantoren komt standaard lokaal, duurzaam, biologisch en plantaardig eten op tafel.
- Klimaatneutraal in eigen huis. Alle gemeentelijke gebouwen, van het Kunstmuseum tot het stadhuis, worden duurzaam en klimaatneutraal.

2

DIEREN ZIJN ONZE MEDEBEWONERS

Dierenrechten en dierenwelzijn

In Den Haag leven meer dieren dan mensen, maar bij nieuwe plannen worden ze vaak vergeten. Dieren hebben ook recht op een fijne plek, om zich natuurlijk te kunnen gedragen en met respect behandeld te worden.

Daarom heeft de Partij voor de Dieren de afgelopen jaren zich vol ingezet voor het dierenwelzijn in Den Haag met haar eigen wethouder. Den Haag moet álle dieren beter beschermen: huisdieren, landbouwdieren en ook wilde dieren die ziek of gewond raken. We stoppen met de grootschalige visserij en met het gebruik en doden van dieren voor vermaak, traditie of mode.

Zo geven we ook de dieren in Den Haag eindelijk de stem die ze verdienen.

- Dieren zijn geen spullen. De gemeente voert een vooruitstrevend dierenbeleid dat de intrinsieke waarde van dieren centraal stelt en het gebruik van dieren voor winst of vermaak tegengaat.
- Vissen horen te zwemmen, niet te lijden aan een haak. We verbieden hengelen en laten met een publiekscampagne zien hoeveel dierenleed het veroorzaakt.
- Goede zorg voor alle dieren. De gemeente zorgt samen met Haagse dierenorganisaties voor vervoer, opvang en verzorging van zwerfdieren en zieke of gewonde wilde dieren. Dankzij de Partij voor de Dieren is er extra budget, maar meer geld is hard nodig voor alle dieren in Den Haag.
- Diervriendelijke grachten en oevers. We zorgen voor schone grachten, natuurvriendelijke oevers en veilige uitklimplaatsen. Katten die in het water vallen verdrinken zo niet en egels kunnen in droge zomers bij drinkwater.
- Leef samen met dieren, niet tegen ze. We geven voorlichting over het natuurlijke gedrag van stadsdieren zoals meeuwen en ratten, en hoe je er diervriendelijk mee omgaat. Ook geven we duidelijke informatie over het verzorgen van huisdieren.
- Optreden tegen dierenleed. Meer handhaving op dierenwelzijn en betere signalering van mishandeling en verwaarlozing van dieren.
- Dieren zijn geen wapens. We stoppen met de inzet van politiepaarden en -honden en werken samen met de politie aan diervrije alternatieven.
- Niemand hoeft een dier te laten lijden. Den Haag helpt mensen met een krappe beurs financieel bij noodzakelijke dierenartskosten, waaronder castratie en chippen.
- Honden welkom! Er komen meer veilige uitlaatsplekken en losloopgebieden.
- Dieren zijn geen attractie. Dieren kunnen bij Sea Life en Avonturia niet hun natuurlijk gedrag vertonen. Daar komt een einde aan: deze dieren horen vrij te leven, en niet in gevangenschap als attractie.

3

KIES VOOR GROEN

Natuur en biodiversiteit

Natuur is van levensbelang. De mens neemt heel veel ruimte in door gebouwen, industrie en wegen. Hierdoor is er steeds minder ruimte voor dieren, planten en bomen in Den Haag.

Zonder natuur kunnen we niet leven.

Daarom wil de Partij voor de Dieren meer bomen, struiken, bloemen en planten. Gifvrij en goed voor de biodiversiteit.

Het moet weer gonzen van de bijen, vlinders en libellen.

Bomenkap en onnodig maaien moeten stoppen, de natuur moet de ruimte krijgen om te groeien en te bloeien.

Groen is de basis voor een gezond, gelukkig en toekomstbestendig Den Haag.

- Meer natuur, minder asfalt. Jarenlang verdween in Den Haag groen en natuur. Sinds de Partij voor de Dieren meebestuurt is dat omgedraaid: er kwam zelfs ruim 175.000 m² natuur bij. We blijven investeren in echte natuur!
- Groen waar het hard nodig is. Den Haag heeft binnen de bebouwde kom het minste groen van alle grote steden. Dat beetje groen moeten we koesteren en uitbreiden.
- Minder stikstof, meer leven. Onze Haagse natuurgebieden stikken in stikstof. We pakken luchtvervuiling aan en breiden de zero-emissiezone verder uit.
- Kappen met kappen! Bomen horen te groeien, niet te verdwijnen. We maken de kapregels strenger en handhaven de herplantplicht strikt.
- De natuur verbinden. We bouwen onder andere een ecoduct over de Lozerlaan, voor dieren, fietsers en voetgangers. Zo kunnen dieren zich veilig verplaatsen van het Zuiderpark tot aan de Uithof.
- Bloemen in plaats van een kaalslag. Geen kaal gemaaide bermen meer, maar wilde bloemen en bijen. We beheren groen ecologisch en zorgen voor inheemse planten die ook voedsel en leefgebied voor insecten zijn.
- Gezonde bodem vol leven. We beschermen de ondergrond tegen verdichting en vervuiling, zodat wortels ruimte krijgen en bomen blijven staan.
- Meer geld voor groen. Parken zoals het Zuiderpark, de Uithof en de Scheveningse Bosjes lijken soms een vuilstort en ook het onderhoud kan een stuk beter. Er komt meer handhaving en het groenbudget voor onderhoud gaat omhoog.
- Rust aan de kust. Er komt geen extra strandbebouwing en het aantal jaarrond geopende paviljoens breidt niet verder uit. Ook blijven trekvogels langs de kustlijn beschermd tegen drones en we zoeken alternatieven voor de vuurstapels.
- Levend strand, gezonde zee. Geen machinale schoonmaak, maar handmatige reiniging die kleine zeedieren spaart. We herstellen de natuur in onze kustwateren, met leefgebied voor schelpdieren. Zeehonden beschermen we met duidelijke voorlichting en aanlijnplicht voor honden waar nodig.

4

DE ECONOMIE IN EVENWICHT

Economie, werk, inkomen en bestaanszekerheid

Economische groei is niet de oplossing, maar juist het probleem. Het is nú tijd voor een ander economisch systeem. Geld verdienen ten koste van dieren, natuur en andere mensen moet stoppen. De Partij voor de Dieren kiest voor een schone, eerlijke, duurzame en lokale economie voor alle mensen én dieren waarmee we samenleven.

Wie kiezen voor een circulaire economie waarin ecocide (schade aan de natuur) en milieuvervuiling worden gestopt. We gaan zuinig om met grondstoffen. En we stappen over van een wegwerpeconomie naar een kringloopeconomie zonder afval! Dus voor vervuilende bedrijven en reclames is geen ruimte meer in Den Haag.

In Den Haag gaan we voor welzijn boven winst en een economie binnen de grenzen van onze planeet.

- Den Haag wordt afvalvrij: alle grondstoffen worden hergebruikt. Overal in de stad komen bakken voor gescheiden afval, dichtbij en makkelijk.
- Het leegvissen van de zee is niet duurzaam. De gemeente stopt daarom met het promoten van visserij en bouwt vervuilende havenactiviteiten versneld af. Zo ontstaat ruimte voor natuur, wonen en een schone economie.
- Geen reclame voor de vernietiging van de planeet en dierenleed. Dankzij de Partij voor de Dieren is Den Haag de eerste gemeente waar fossiele reclames in de openbare ruimte verboden zijn. We gaan door met een reclameverbod op dierlijke producten en fast fashion.
- Duurzame en diervriendelijke evenementen: vrij van afval, vuurwerk, dieselaggregaten en gasgestookte verwarmingszuilen. Ook worden geen dieren gebruikt, bijvoorbeeld roofvogels of papegaaien.
- Minder toerisme, meer leefbaarheid. Op Scheveningen en in het centrum is het aantal hotels te groot, wat zorgt voor overlast en druk op de leefomgeving. De gemeente staat geen nieuwe hotels toe, en stopt met de promotie van Scheveningen als badplaats en het uitbreiden van het World Forum.

5

WONEN IS EEN BASISRECHT

Wonen en bouwen

Een goede woning is een basisrecht voor iedereen. De huidige wooncrisis is het gevolg van jarenlange verkeerde politieke keuzes. De Partij voor de Dieren wil het tekort aan woningen duurzaam oplossen. Den Haag volbouwen is niet de oplossing; dat maakt de gemeente onleefbaar. Wij willen de beschikbare ruimte en woningen eerlijk en betaalbaar verdelen.

We maken ruimte voor extra woningen door de vee-industrie te laten krimpen. Die neemt nu de helft van ons land in beslag. Op die plekken kunnen we nieuwe woningen bouwen en natuur aanleggen. Woningen die betaalbaar zijn en voor iedereen: starters, senioren, alleenwonenden of mensen in alternatieve woonvormen. Minimaal 40% van de huurwoningen moet sociale huur worden. De woningen die we bouwen zijn klimaatneutraal, circulair en natuurinclusief.

- Er komen meer betaalbare woningen.
Bij bouwprojecten zorgt de gemeente ervoor dat in elke wijk mensen met verschillende inkomens, leeftijden en achtergronden kunnen wonen.
- We bouwen niet in het groen. Bij meer woningen hoort juist meer groen. Elke nieuwbouwwijk krijgt genoeg voorzieningen zoals scholen, zorgcentra en openbaar vervoer.
Een leefbaarheidseffectrapportage (LER) wordt uitgevoerd bij alle grote bouwplannen.
- We breiden de Haagse pandbrigade uit en pakken misstanden zoals verkrotting en uitbuiting met prioriteit aan. Geen vrij spel meer voor slechte verhuurders.
- De gemeente geeft het goede voorbeeld.
Gemeentelijke gebouwen worden klimaatpositief gerenoveerd. Dankzij de Partij voor de Dieren zijn gemeentelijke panden als zwembad de Blinkerd en het stadsdeelkantoor Haagse Hout uitstekend verduurzaamd. Hier gaan we mee door!
- Slapen is een basisbehoefte. Den Haag zorgt ervoor dat niemand gedwongen buiten slaapt.
Geen boete voor buiten slapen, maar juist hulp en begeleiding. Ook komt er een permanente opvang voor dakloze mensen.

6

INCLUSIEF, RECHTVAARDIG EN SOLIDAIR

Iedereen doet ertoe

De Partij voor de Dieren wil bouwen aan een samenleving waarin iedereen zich welkom en thuis voelt. In Den Haag is dat helaas niet altijd zo. Te veel mensen hebben het gevoel dat ze er niet bij horen. Vaak wordt de schuld van problemen bij een ander gelegd: mensen en groepen die het toch al lastig hebben. Ze krijgen te maken met vooroordelen, uitsluiting en geweld; bijvoorbeeld vluchtelingen of transpersonen. Dat is onacceptabel!

Racisme en discriminatie - zichtbaar of onzichtbaar - mogen geen plek hebben in Den Haag. De Partij voor de Dieren staat voor een inclusieve gemeente waarin iedereen kan meedoen, ongeacht gender, leeftijd, achtergrond, seksuele voorkeur, beperking, chronische ziekte, neurodivergentie of financiële situatie. In Den Haag gaat de kern zijn: 'Beslis niet over ons, maar met ons.'

- Geen plek voor haat. We bestrijden alle vormen van racisme en discriminatie, zoals antisemitisme, moslim-, homo- en transgenderhaat. Etnisch profileren en preventief fouilleren horen niet thuis in onze stad.
- Den Haag zorgt overal door de stad voor zichtbaarheid voor LHBTQIA+'ers. Rondom toonaangevende dagen, zoals de internationale dag tegen transfobie en de Coming Out Day, worden bewustwordingscampagnes georganiseerd.
- Sekswerkers verdienen respect. Beleid wordt met sekswerkers gemaakt, niet over hen. We verbeteren de omstandigheden in de seksstraten en bestrijden stigma's.
- Menswaardige opvang. Den Haag neemt een eerlijk aandeel in het zorgen voor opvangplekken voor gevluchte mensen. Kleinschalige opvang heeft de voorkeur, want dit biedt doorgaans meer ruimte voor rust, veiligheid en menselijkheid.
- Den Haag bevordert de gelijke rechten van mensen met een beperking en leeft het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap strikt na. We betrekken ervaringsdeskundigen en belangenorganisaties bij de ontwikkeling en uitvoering van (nieuw) beleid.

7

SCHOON VERKEER

Mobiliteit en bereikbaarheid

Onze gemeente kan zoveel schoner, mooier en gezonder als we ons anders gaan verplaatsen. Daarom willen wij rechtvaardige straten: de auto is niet langer de baas, er komt meer ruimte voor voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer. Waar nu nog auto's geparkeerd staan, kan groen groeien en bloeien en kunnen kinderen veilig spelen.

Zo zorgen we voor een rechtvaardige straat met een groene, veilige omgeving voor mensen en dieren en gezonde lucht. Den Haag kiest voor meer schoon openbaar vervoer, dat we gratis maken voor mensen die dat nodig hebben.

- Fietsen en lopen voorop! We investeren fors in veilige wandel- en fietspaden en genoeg fietsenstallingen in de hele stad.
- Veilig verkeer betekent een lagere snelheid. We pakken onveilige verkeerskruispunten aan en gaan naar een maximumsnelheid van 30 km/u. Straten worden ingericht voor mensen, niet voor snelrijders.
- Toegankelijke straten voor iedereen. Met geleidelijnen, verlaagde stoepen en rolstoelvriendelijke paden maken we Den Haag echt toegankelijk.
- Sterk en sociaal openbaar vervoer. We behouden en versterken het OV-netwerk en investeren bij nieuwbouw vanaf het begin in goede verbindingen. Openbaar vervoer wordt gratis voor mensen met een laag inkomen (Ooievaarspashouders).
- Schone lucht in elke wijk. De Hoefkade, Neherkade en Vaillantlaan horen bij de straten met de slechtste luchtkwaliteit van Nederland. Dit moet anders! We breiden daarom de bestaande milieuzones uit naar de hele stad.

8

GEZOND EN VEILIG IN DEN HAAG

Gezondheid, zorg en veiligheid

Iedereen wil een gezond leven. Dat begint met een leefomgeving die uitnodigt om naar buiten te gaan, te bewegen en gezond te eten.

De Partij voor de Dieren kiest voor preventie: voorkomen is beter dan genezen, zowel bij ziekten als bij criminaliteit.

Gezonde, biologische plantaardige voeding moet betaalbaar en toegankelijk zijn. Meer groen verlaagt stress en zorgt voor schone lucht. Zorg moet beschikbaar zijn voor iedereen, zonder lange wachtlijsten en passend bij ieders situatie.

Gezondheid gaat ook over mentaal welzijn.

Een sociale, veilige en ontspannen samenleving waarin, iedereen zichzelf mag zijn, is belangrijk. Den Haag pakt seksueel overschrijdend gedrag en femicide hard aan. Net als andere vormen van geweld. En ook dieren verdienen bescherming. In Den Haag heeft dierenmishandeling geen plek.

- Iedereen heeft recht op schone lucht. De gemeente bevordert schone lucht door vervuילend verkeer te weren en houtstook aan banden te leggen.
- Gezondheid is geen luxe. Toch bestaan er grote gezondheidsverschillen tussen Haagse wijken. Bewoners van armere wijken leven aanmerkelijk korter. We investeren in toegankelijke zorg en welzijn voor iedereen.
- Eerlijk en plantaardig eten. Dankzij de Partij voor de Dieren is er een Haagse voedselstrategie. Hier pakken we op door! We stimuleren duurzaam, biologisch en lokaal eten en ondersteunen lokale voedselinitiatieven. Plantaardig wordt de norm in de gemeentelijke kantines.
- Geen gif in onze grond. Schadelijke restproducten uit de industrie, zoals staalstukken, horen niet in fietspaden of speelpleinen. Dankzij de Partij voor de Dieren is onder andere het Koningsplein al opgeschoond. We verwijderen deze troep in de hele stad en vervangen het door veilige, schone materialen.
- Stop geweld! Bij politie, jeugdzorg, scholen, dierenartsen en sociale wijkteams wordt extra aandacht besteed aan het herkennen en melden van geweld in de thuissituatie, tegen zowel mensen als dieren. Er komt een actieplan om femicide (vrouwenmoord), (online) vrouwenhaat en geweld tegen vrouwen te stoppen.

9

EEN LEVEN LANG LEREN

Onderwijs en cultuur

Goed onderwijs is de basis van een vrije en eerlijke samenleving. Het leert kinderen kritisch denken en bewust omgaan met natuur, klimaat en dieren. Maar niet ieder kind in Den Haag krijgt nu dezelfde kansen. De Partij voor de Dieren wil daarom meer geld naar onderwijs. Scholen krijgen groene, duurzame gebouwen en schoolpleinen. Onderwijs moet niet alleen gaan om cijfers, maar ook om sociale, creatieve en emotionele ontwikkeling.

Iedereen die dat wil, moet een leven lang kunnen leren. Ook kunst en cultuur horen daarbij. Ze maken ons creatief, kritisch en geven nieuwe ideeën. Kunst kan ontroeren, laten nadenken en zorgen voor verandering. Daarom steunen we een sterke cultuursector met eerlijke beloning voor makers, ruimte voor amateurs om zich te ontwikkelen en een divers aanbod voor bezoekers.

- Scholen in de buurt. Elk kind moet lopend of op de fiets naar school kunnen. We zorgen voor genoeg scholen in gezonde, duurzame gebouwen.
- Meer geld voor cultuur. In de kunstsector moet iedereen voor een eerlijke beloning kunnen werken (Fair Practice Code). We verhogen het cultuurbudget om zo ook Cultuurankers en wijktheaters door de hele stad ruimhartig te steunen.
- Eerlijk les over dieren en klimaat. De stadsboerderijen in Den Haag bieden lesprogramma's aan die het eerlijke verhaal vertellen over de herkomst van melk en wat dat betekent voor dieren en het klimaat.
- Sterke bibliotheken. Lezen opent deuren, laat je verder kijken en opent de wereld. Ook is het een plek voor ontmoeting. We investeren in voldoende bibliotheken, inclusief kleinere buurtbibliotheken.
- Behoud wat Den Haag uniek maakt. Renovatie gaat vóór sloop. Beeldbepalende gebouwen, bomen, lanen en wijken horen bij de stad en beschermen we. De gemeente werkt niet mee aan de sloop van beeldbepalende kerken, zoals de Theresiakerk, de Valkenboskerk en de Martelaren van Gorcumkerk.

10

SAMEN, EERLIJK EN OPEN

Democratie, bestuur, digitalisering en privacy

De lokale overheid moet betrouwbaar zijn. Den Haag is geen bedrijf en inwoners zijn geen klanten. Onze inwoners moeten kunnen meedenken en meebeslissen over hun stad, dorp of buurt.

De gemeente neemt hun mening serieus en beslist open en transparant. Privacy en zeggenschap over eigen gegevens worden goed beschermd.

Samenleven betekent ook oog hebben voor de wereld om ons heen. Oorlog en conflicten ver weg hebben invloed hier. Soms leidt dat tot spanningen tussen inwoners. De gemeente moet dit voorkomen en heeft de plicht om tegen onrecht op te staan. Iedereen moet zijn stem kunnen laten horen. De Partij voor de Dieren staat voor het demonstratierecht. Vreedzame demonstraties worden in Den Haag ruim ondersteund.

- We verbeteren participatie met inwoners. In plaats van plannen maken vóór hen, maken we plannen mét hen. We communiceren vanaf de eerste fase over bouw- en inrichtingsplannen met bewonersverenigingen en omwonenden.
- Alle politieke partijen moeten transparant zijn over hun financiering. Donaties in ruil voor politieke acties mogen nooit voorkomen.
- Vrijheid begint met privacy. Cameratoezicht en de inzet van drones staan we alleen toe als het echt niet anders kan, en met strikte waarborgen voor privacy.
- Demonstreren is een grondrecht. Kleine demonstraties hoeven zich niet verplicht te melden bij de gemeente en de gemeente stopt met het opleggen van onnodige beperkingen.
- Den Haag spreekt uit dat Palestina een onafhankelijke staat is en roept de landelijke overheid op dit te erkennen. We helpen Palestijnse kinderen die zorg nodig hebben in onze stad.

**SAMEN ZORGEN WE VOOR
EEN ANDER POLITIEK KLIMAAT.
STEM 18 MAART**

**PARTIJ
VOOR DE
DIEREN**

DEN HAAG

NATUURLIJK